

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata

Kisgyermek Szociális Intézmények

HÉTSZÍN VIRÁG BÖLCSŐDE

SZAKMAI PROGRAM

A BÖLCSŐDE ADATAI

Intézmény neve: Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának
Kisgyermek Szociális Intézmények Igazgatósága

Székhelye: 7622. Pécs, Vargha D. u. 2.

Telephely: Hétszínvirág Bölcsőde

Telephely címe: 7629. Pécs, Pákolitz I. u. 32.

Telefon: 72/240-252

Mobil: 06-20-378-5068

Fax: 72/538-055

Email: hetszinvirag@kszipecs.hu

Honlap: <http://www.kszipecs.hu/?22,hetszinvirag-bolcsode>

Fenntartó: Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata

A bölcsőde vezetője: Andrasekné Hornok Krisztina

A Szakmai Program érvényességi ideje: 2012. szeptember 01. – 2017. augusztus 31.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	5
1. Az intézmény minőségpolitikája	6
2. Bölcsődéni pedagógiai hitvallása	6
3. Bölcsődéni jellemzői	6
3.1. A bölcsőde és környezete	6
3.2. Az intézmény alapfeladata és egyéb szolgáltatásai	7
3.3. A szolgáltatás igénybe vételének módja, a szolgáltatásról szóló tájékoztatás formája	7
3.4. A szolgáltatást igénybe vevők célcsoportja, összetétele és az ellátandó terület	8
3.5. Bölcsődéni személyi feltételei	10
3.6. Bölcsődéni tárgyi feltételei	11
NEVELÉSI, GONDOZÁSI PROGRAM	12
1. Nevelő, gondozó munkánk célja	12
2. Nevelő, gondozó munkánk alapelvei	12
2.1. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete	12
2.2. A gyermeki személyiség tiszteletének elve	12
2.3. A nevelés és gondozás egységének elve	13
2.4. Az egyéni bánásmód elve	13
2.5. A biztonság és stabilitás elve	13
2.6. Az aktivitás, az önállósulás segítésének elve	13
2.7. Az egységes nevelő hatások elve	13
3. Nevelő, gondozó munkánk feladatai	13
3.1. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása	14
3.2. Egészséges környezet biztosítása	14
3.3. A bölcsődei gondozás feladatai az egészséges életmód alapjaihoz	14
3.4. Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése	15
3.5. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése	15
4. Nevelő, gondozó munkánk megszervezésének elvei	15
4.1. Kapcsolat a szülőkkel	15
4.2. „Saját kisgyermeknevelő” rendszer	15

4.3. Gyermekcsoportok szervezése	16
4.4. Napirend	16
4.5. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel	16
5. A bölcsődei nevelés, gondozás főbb helyzetei	17
5.1. Gondozás	17
5.2. Játék	17
5.3. Mozgás	19
5.4. Tanulás	19
KIEMELT NEVELÉSI, GONDOZÁSI PROGRAMOK	20
1. Az alapellátás keretein belül	20
1.1 Személyes kapcsolat a családokkal	20
1.2. Élelmezés	23
1.3. Környezettudatos nevelés	23
KIEMELT FELADATOK	26
1. Gyermekvédelem	26
2. Minőségbiztosítás	27
3. Képzés	27
AZ IGÉNYBE VEVŐK ÉS A SZEMÉLYES GONDOSKODÁST VÉGZŐ SZEMÉLYEK JOGAINAK VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK	28
DOKUMENTÁCIÓ	32
ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE	32
MELLÉKLET	34
Megállapodás	34

BEVEZETŐ

Bölcsődénk helyi nevelési, gondozási programja:

- „A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja”, mint a tartalmi szabályozás legmagasabb szintű dokumentuma,
- az ENSZ Emberi jogok nyilatkozata,
- az ENSZ Egyezmény a gyermek jogairól,
- az Európa Tanács Miniszterek Bizottsága Rec. (2002) 8-as ajánlása a tagállamok számára a napközbeni gyermekellátásról
- az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről,
- a 14/1994. (VI. 24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról,
- 259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekvédelmi vállalkozói engedélyezéséről,
- a pszichológiai és a pedagógiai kutatások eredményei,
- az első életéveknek a későbbi fejlődés szempontjából is meghatározó szerepének elismerése,
- a bölcsődei nevelés-gondozás története alatt felhalmozott emberi és szakmai értékek, ezeken belül is hangsúlyozottan A bölcsődei nevelés-gondozás minimumfeltételei és a szakmai munka részletes szempontjai c. kiadvány (OCSGYVI, 1999), valamint a módszertani levelek, útmutatók, ajánlások,
- a bölcsődei ellátás nemzetközileg elismert gyakorlata figyelembevételével készült, mind emellett megtartva intézményünk szakmai önállóságát, a családok és a fenntartó elvárásaihoz és a helyi lehetőségekhez igazodva.

1. Az intézmény minőségpolitikája

- Intézményünk, a Hétszínvirág Bölcsőde törekszik a 0- 3 éves korosztály fejlődésének törvényszerűségeire épülő, a gyermekek adottságait, természetes igényeit figyelembevevő biztonságos, szakszerű gondozás-nevelés megvalósítására intézményes keretek között.
- Intézményünk fő erénye az emberközpontúság, melyben érték a gyermek, az ember, a család, a munka, a közösség, a tudás.

2. Bölcsődénk pedagógiai hitvallása

- A gyermeknevelésben elsődleges és meghatározó a családi nevelés, a bölcsőde segítő szerepet vállal, együttműködik a családokkal.
- Tiszteljük a másságot.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek és a szülők jogait, az alapvető emberi jogokat.
- Elfogadjuk és megbecsüljük a kisgyermek személyiségét.
- A gondozást-nevelést egységnek tekintjük.
- Fontosnak tartjuk az érzelmi biztonságot, a személyi és tárgyi környezet állandóságát.
- Bánásmódunkkal, a gondozás-nevelés módszereivel igazodunk a gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeihez.
- Bátorító neveléssel, gyermekközpontú szemlélettel segítjük a személyiség kibontakozását, egészséges fejlődését.

3. Bölcsődénk jellemzői

3.1. A bölcsőde és környezete

A bölcsőde 1954-ben épült, Pécs városának első bölcsődéi közt. Magas életkora ellenére a Fenntartó, az Igazgatóság és a bölcsődében dolgozó kollektíva segítségével a gyermekek semmiben nem szenvednek hiányt, ellátásuk a kor követelményeinek megfelelően maximálisan megvalósul. Zöldövezetben, forgalmas utaktól távol, autóval és busszal jól megközelíthető helyen található az intézmény.

3.2. Az intézmény alapfeladata és egyéb szolgáltatásai

A bölcsőde kezdetben csecsemőotthonként és hetes bölcsődeként működött, mai végleges funkcióját a 70-es években nyerte el. Jelenleg a pécsi Kisgyermek Szociális Intézmények komplex intézményrendszerén belül – telephelyként- működik, önkormányzati fenntartással.

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény értelmében alapfeladata a személyes gondoskodás keretein belül, a gyermekjóléti alapellátás rendszerében biztosítani 20 hetes kortól 3, illetve 4 éves korig, sajátos nevelési igényű gyermekek esetében 5, illetve 6 éves korig a kisgyermekek napközbeni ellátását – nevelését, gondozását, felügyeletét, étkeztetését bölcsődei alapellátás formájában.

3.3. A szolgáltatás igénybe vételének módja, a szolgáltatásról szóló tájékoztatás formája

A bölcsődei szolgáltatás igénybevétele - a bölcsődei felvétel - egész évben folyamatos. A bölcsődei alapellátást A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény értelmében azon családok gyermekei vehetik igénybe, ahol a szülők dolgoznak, munkaerőpiaci részvételt elősegítő programban, képzésben vesznek részt, betegségük vagy egyéb ok miatt gyermekük napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

Bölcsődénkben a kisgyermekek napközbeni ellátását különösen azon gyermekek számára biztosítjuk:

- akiket a Családsegítő Szolgálat munkatársai javasolnak,
- akiknek fejlődésük érdekében állandó napközbeni ellátásra van szükségük,
- akiket egyedülálló vagy időskorú személy nevel,
- akikkel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek,
- akiknek szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásukról nem tud gondoskodni.

A bölcsődei felvétel során előnyben részesítjük azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

A gyermek felvételét kérheti a szülő, gondviselő, valamint az ő hozzájárulásával a körzeti védőnő, házi gyermekorvos, családgondozó, a korai fejlesztő gyógypedagógusa és a gyámhatóság szakembere.

Bölcsődénkben a beiratkozás utáni felvétel során a szolgáltatásról a szülők tájékoztatást kapnak írásban (Értesítés bölcsődei felvételtől, Szülői tájékoztató) és szóban (első interjú – személyes beszélgetés, szülői értekezlet).

Az első Szülői Értekezlet témája:

- az ellátás tartalma és feltételei,
- csoportok kialakítása, kisgyermeknevelők bemutatása,
- a szülők által biztosítandó tárgyi feltételek ismertetése (ruha, ágynemű, pelenka)
- az intézmény által vezetett és az adott gyermekre vonatkozó nyilvántartások, az azokba történő betekintés módja,
- a család és a bölcsőde kapcsolattartásának formái,
- a házirend,
- a panaszjog gyakorlásának módja, jogok és kötelességek
- az érdekképviselő működése,
- az érték és vagyonmegőrzés módja,
- a fizetendő személyi térítési díj,
- várható nevelés nélküli napok időpontja.

A tájékoztatást követően az ellátásra jogosult gyermek törvényes képviselője megállapodást köt az intézménnyel, melyben egyben nyilatkozik, hogy az általa megadott személyes adatok a valóságnak megfelelnek, és ha abban változás áll be azt köteles jelezni, valamint az ellátásról a tájékoztatást megkapta.

A fentiekén kívül a szülő tájékoztatást nyerhet a beiratkozás idejéről, módjáról, a programokról, szolgáltatásokról és minden aktualitásról a ***Pécsi Hírek*** című helyi lapból, az ***intézmény honlapjáról*** (lásd Személyes kapcsolat a családokkal), a jó kapcsolatnak köszönhetően a ***védőnőktől***, illetve a ***Gyermekjóléti Szolgálat*** munkatársaitól is.

A már bölcsődébe járó gyermekek szülei ezeken kívül még a ***bölcsődevezetőtől, a kisgyermeknevelőktől*** szóban is minden információt megkapnak, és a ***Fali Újságon*** (lásd Személyes kapcsolat a családokkal) is minden fontos esemény, tudnivaló szerepel.

3.4. A szolgáltatást igénybe vevők célcsoportja, összetétele és az ellátandó terület

A Hétszínvirág Bölcsőde ellátandó, szolgáltatási területe Pécs városának keleti városrésze, de a város minden részéből fogadja az érkező kisgyermekes családokat. Ezen családok közül nagy számban a környéken dolgozó, lakó szülők veszik igénybe a szolgáltatást. A környéken élő, és a bölcsődébe járó gyermekeink többsége hátrányos, illetve

halmozottan hátrányos helyzetű. **Hátrányos helyzetű gyermek** az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akiknek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akiknek a törvényes felügyeletét ellátó szülője legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

Bölcsődénkben a hátrányos helyzetű gyermekek aránya minden évben minimum 70%. Sajnos ez az arány szám évről évre nő, hisz a családok anyagi helyzete állandóan romlik, javulás nem tapasztalható. A hátrányok leküzdésében, a gyermekszegénység elleni küzdelemben bölcsődénknek kiemelkedő szerepe van. A hátrányos környezetből jött gyermekek lelki és érzelemléleke más, mint a nyugodt, kiegyensúlyozott családokban élő társaiké. Sokkal több törődést, odafigyelést igényelnek, ezáltal a kisgyermeknevelőkre nagyobb teher, felelősség hárul. Mindeközben nagy hangsúlyt kell helyezni a család, mint elsődleges közösség támogatására, erősítésére is.

Nagy számban járnak hozzánk roma gyerekek is. Jelenleg az ellátott gyerekek 40%-a roma származású, beleértve ide a vegyes kapcsolatból születetteket is. Ezért nagy szerepet vállalunk a nem roma családokban felmerülő ellenérzések, előítéletek leküzdésében, a roma gyerekek felzárkóztatásában. Munkánknak köszönhetően a hátrányos helyzetből bölcsődei ellátásba kerülő gyermekek testi és szellemi fejlődésében ugrásszerű változás történik. Sok éves tapasztalatom azt mutatja, hogy nagyon nehéz egy deprivált réteg pedagógiai eszközökkel történő „felemelése”, de ami rajtunk múlik, azt meg kell és meg is tudjuk tenni.

A bölcsődével együttműködő védőnői hálózat, a családsegítő- és gyermekjóléti szolgálattal és az anyaothonokkal való jó kapcsolat eredményeképpen nagy számban az ő javaslatukra kerülnek a gyermekek felvételre, és a súlyos krízis helyzetben lévő anyukák gyermekeit is sikerül elhelyezni, nevelésükbe és ellátásukba bölcsődei szinten besegíteni.

A nyilvánvaló igények kielégítésén felül az intézmény honlapján található szülői szükségletfelmérő kérdőív (számítógéppel nem rendelkező szülők a bölcsődében kaphatnak segítséget a kérdőív megismerésére, kitöltésére), illetve a minden szülő által kitöltött elégedettségi kérdőív elemzése után alakítjuk ki szolgáltatásainkat, és figyelembe vesszük az igényeket, szükségleteket.

3.5. Bölcsődénk személyi feltételei

Szakmai szempontból a „saját kisgyermeknevelő” rendszer kialakításával biztosítjuk, hogy minden csoport 5-6-7 gyermekének legyen egy „saját kisgyermeknevelője”. A „saját kisgyermeknevelő rendszer” kialakításában alapvető szempont, hogy egy csoportot ugyanaz a kisgyermeknevelő vigyen végig, a gyermekek bölcsődébe kerülésétől az óvodába való átmenetig. A bölcsőde teljes nyitva tartása alatt a gyermekekkel kisgyermeknevelő foglalkozik. A szükséges kisgyermeknevelői jelenlétet rugalmas munkakezdéssel oldjuk meg. Szakdolgozóink szakirányú felső- vagy középfokú szakképesítéssel rendelkeznek. Programunkhoz az alapvető szakmai feltételek adottak, pedagógusaink magasabb fokú képzésekben, házi, akkreditált és önképzés formájában is rendszeresen képezik magukat. A kisgyermeknevelők munkáját technikai dolgozók/kisegítők segítik, akik gyermekfelügyeleti, kisegítői, higiéniai és egyéb feladatokat látnak el. Bölcsődénkben heti 1 órában bölcsődeorvos kíséri figyelemmel a kisgyermek egészség szomatikus fejlődését.

A pedagógiai munka támogatásában, intézményrendszeri szinten művészetterapeuta segíti a kisgyermeknevelők munkáját. Szükség esetén gyermekpszichológus és gyógypedagógus segítségét is igénybe vehetjük.

Feladatkör	Munkakör	Fő
Szakdolgozók	bölcsődevezető	1
	kisgyermeknevelő	8
	gyermekorvos	1
Egyéb foglalkoztatottak	takarító/kisegítő (dajka)	2
	ételmezésvezető	1
	szakácsnő	1
	konyhalány	1 (4 órában)

Az étellemezéssel kapcsolatos feladatokat étellemezésvezető és szakácsnő koordinálja, a konyhai kisegítő közreműködésével.

A bölcsőde karbantartási feladatainak ellátását közcélú foglalkoztatott dolgozó látja el.

3.6. Bölcsődéni tárgyi feltételei

Intézményünk 40 férőhellyel működik, mely három nevelési-gondozási egységből, 4 csoportszobából áll, a hozzá közvetlenül kapcsolódó kiszolgáló helyiségekkel, fürdőszobával, gyermeköltözővel, közös bejárattal, valamint udvarral.

Csoportszobáink alapterülete változó: 22 m², 24 m², 33 m², 44 m², a csoport létszámokat ezekhez a feltételekhez igazítottuk. A szobák fekvése világos, napfényes környezetet biztosít. A szobák berendezése gyermekközpontú, hangulatos, otthonos, esztétikus. A játékeszközök a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségi szintjének, valamint a szakmai előírásoknak megfelelően vannak összeválogatva. A fürdőszobák közvetlenül kapcsolódnak a csoportszobákhoz és a gyermeköltözőkhöz. Bennük minden használati eszköz – pl. mosdó, törölközőtartó, tükör stb. – a gyermekek önállóságra nevelését segíti. A gyermeköltözőkben barátságos környezet fogadja a bölcsődébe érkező és távozó kisgyermeket és szüleit. Minden gyermek számára jellel ellátott szekrény biztosított a ruhák és egyéb használati eszközök tárolására. A gyermekek saját ruhájukban vannak. Ágyneműt, törölközőt és eldobható pelenkát, törölkendőt, kenőcsöt a szülők biztosítanak a számukra.

A bölcsőde nagy udvarral rendelkezik a szabadban történő mozgás és játék lehetőség biztosításához. Az udvar teljes egészében füves, mozgásfejlesztő eszközökkel – pl. mászóka, libikóka stb. – homokozóval ellátott. A kisebb betonos udvart csak egy csoport tudja igénybe venni, főleg akkor, ha a másik udvar sáros.

Az intézményben egyéb helyiségek és eszközök is segítik a gyerekek magas színvonalon történő ellátását. Tornapad, csúszda, tányérhinta, kötélmászóka, alagút, labdák, egyensúly fejlesztő eszközök stb. segítik kielégíteni a gyermekek mozgásigényét.

Az intézménynek saját főzőkonyhája van, ahol központilag, dietetikus által összeállított étlap alapján, HACCP rendszerben biztosítjuk a kisgyermek étkeztetését.

Bölcsődéni rendelkezik még a munkatársak számára öltözővel, ezenkívül raktárakkal és irodákkal.

NEVELÉSI, GONDOZÁSI PROGRAM

1. Nevelő, gondozó munkánk célja

A családban nevelkedő gyermekek számára a családi nevelést segítve, arra épülve bölcsődei ellátás keretében a testi- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli elfogadással, nemzetiségi – etnikai hovatartozás tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével, kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányok és következményeinek enyhítésére való törekvés.

A csoportban nevelhető sajátos nevelési igényű gyermek esetében minél fiatalabb életkortől kezdve a gondozásba, játékba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a társadalmi beilleszkedést.

2. Nevelő, gondozó munkánk alapelvei

2.1. A családi nevelés elsődlegességének tisztelete

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A bölcsőde a család értékeit, szokásait, hagyományait tiszteletben tartva és erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében, gondozásában. Szükség esetén lehetőségeinkhez mérten törekszünk a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására. Ehhez fontos, hogy lehetőséget adjunk a szülőknek a bölcsődei életben való részvételhez, amelyet elsősorban közös programok szervezésével igyekszünk megvalósítani.

2.2. A gyermeki személyiség tiszteletének elve

A bölcsődei nevelés-gondozás a gyermek személyiségének kibontakozásához, a személyes kompetenciák fejlődéséhez nyújt segítséget az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával.

2.3. A nevelés és gondozás egységének elve

A nevelés és gondozás egymással szorosan összefüggő tevékenységek. A gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, de nem minden nevelés jelent egyben gondozást is.

2.4. Az egyéni bánásmód elve

A gondozónő meleg, szeretetteljes odafordulással, a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi pszichés és fizikai állapotát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését, segíti az identitástudat kialakulását.

2.5. A biztonság és stabilitás elve

A gyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága növeli az érzelmi biztonságot. Ezt az állandóságot a „saját kisgyermeknevelő” rendszerrel, felmenő rendszerrel, napirenddel, csoport és helyállandósággal igyekszünk biztosítani.

2.6. Az aktivitás, az önállósulás segítésének elve

A gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak támogatása, a gyermek felé irányuló elfogadás, szeretet fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat. Ehhez biztonságos és tevékenységre ösztönző környezetet alakítottunk ki, és a próbálkozáshoz elegendő időt biztosítunk. A kisgyermeknevelők példamutatással, élménynyújtással támogatják a gyermeket a tapasztalás, tanulás során.

2.7. Az egységes nevelő hatások elve

A nevelés eredményességéhez fontos, hogy az otthoni és a bölcsődei nevelés a lehető legtöbb pontban közelítsen egymáshoz. Ennek érdekében az erkölcsi normák, alapvető értékek és célok tekintetében a szülők és a kisgyermeknevelők nézeteiket egyeztetik, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.

3. Nevelő, gondozó munkánk feladatai

Az intézményes nevelés, gondozás keretei között, a 0-3 éves egészséges és 0-6 éves sajátos nevelési igényű, családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátása – nevelése, gondozása, étkeztetése, felügyelete - családjukkal együttműködve, családi nevelésükre építve pszichoszomatikus szükségleteik kielégítése, optimális fejlődésük elősegítése. A hátrányos,

halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek hátrányainak, veszélyeztetettségének elhárítása és azok következményeinek enyhítése.

3.1. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

- A fejlődéshez szükséges és biztonságos környezet megteremtése.
- Egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és alapvető higiénés szokások kialakításának elősegítése (testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirend – ezen belül: étkezés, tisztálkodás, ürítés, öltözködés, alvás, levegőzés, mozgás, játék).
- Szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

3.2. Egészséges környezet biztosítása

- a helyiségekben elegendő hely és kellő felszerelést biztosítunk a tevékenységek elvégzésére
- a dekoráció elkészítésénél előnyben részesítjük a természetes anyagokat, a falak színe világos, kerüljük a túldíszítettséget
- a helyiségek hőmérséklete és tisztasága legyen kifogástalan, rendszeresen szellőztetünk
- a gyermekek fejlesztéséhez, neveléséhez, gondozásához kizárólag célszerű, esztétikus eszközöket használunk, melyek növelik alkotási – cselekvési kedvüket
- a szabad levegőn tartózkodáshoz füves udvart biztosítunk, napos illetve árnyékos részekkel
- az udvari játékoknak biztonságosnak kell lenniük, egyben meg kell felelniük a közegészségügyi és balesetvédelmi előírásoknak is

3.3. A bölcsődei gondozás feladatai az egészséges életmód alapjaihoz:

- a gyermek bölcsődei napirendjét az életkori és az egyéni szükségletek figyelembevételével alakítjuk ki
- hangsúlyos figyelmet fordítunk az alapvető mentálhigiénés szokások kialakítására a gyermek fejlődési üteméhez igazítva

- az egészséges életmód megalapozását a helyesen kialakított, rugalmas, folyamatos napirend, a korszerű táplálkozás, az időjárástól függő öltözködés, a rendszeres mozgás és pihenés lehetőségével biztosítjuk

3.4. Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése

- derűs, nyugodt, barátságos légkör biztosítása
- gyermek – kisgyermeknevelő közötti érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakítása
- fokozatos beszoktatás biztosítása
- a beszoktatás előtt, nyáron a szülőknek és a kisgyermekeknek lehetősége van arra, hogy az intézményt többször meglátogassák, az udvaron ismerkedhessenek az intézményben dolgozókkal, a gyermekekkel, a szokásokkal, és már ekkor kialakuljon egy bizalmi kapcsolat a család és a bölcsőde között
- egyéni szükségletek figyelembevétele és kielégítése
- közös élmények biztosítása
- az éntudat fejlődésének segítése

3.5. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

- az önállóság megvalósításának ösztönzése
- az egyéni képességek szerinti ismeretközlés
- a gyermekek érdeklődésének, életkorának megfelelő cselekvési módok felkínálása
- közös élmények, magatartási minták nyújtása

4. Nevelő, gondozó munkánk megszervezésének elvei

4.1. Kapcsolat a szülőkkel

Bővebben lásd a Kiemelt nevelési, gondozási programoknál.

4.2. „Saját kisgyermeknevelő” rendszer

A személyi állandóság elvén nyugszik. 5-6 gyermek tartozik egy kisgyermeknevelőhöz. A saját kisgyermeknevelő szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, és ő kíséri figyelemmel

fejlődését egészen a bölcsődés évek végéig. A felmenő rendszernek köszönhetően a saját kisgyermeknevelő a bölcsődébe járás egész időtartama alatt a gyermekkel marad.

4.3. Gyermekcsoportok megszervezése

A bölcsődei gyermekcsoport létszámát jogszabály határozza meg. A megengedettnél több gyermek ellátás nagyobb gondot jelent a kisgyermeknevelőnek, nagyobb a zaj, több a konfliktushelyzet, és kevesebb lehetőség van az egyéni bánásmódra. A bölcsődébe járás egész időtartama alatt a gyermek ugyanabba a csoportba jár. Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak, de igyekszünk az azonos korosztály összeválogatását előtérbe helyezni.

4.4. Napirend

A rugalmas, folyamatos napirend segíti a biztonságérzet kialakulását, a kiszámíthatóságot, az önállósodás lehetőségét. Fontos, hogy a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, és ne legyen felesleges várakozási idő.

A napirend sok dologtól függ: a csoport életkori sajátosságaitól, a fejlettségétől, a szükségleteitől, évszaktól, időjárástól, létszámtól, a dolgozók összehangolt munkájától.

4.5. A bölcsőde kapcsolatai más intézményekkel

Bölcsődénk a bölcsődei hálózaton belül kapcsolatban áll a város összes bölcsődéjével, köztük a Napsugár Módszertani Bölcsődével. Kapcsolatot tart még fenn a Magyar Bölcsődék Egyesületével, a Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezetével, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, a Területi Szociális Központtal, a védőnői és gyermekorvosi hálózattal.

A bölcsődei hálózaton kívül intézményünk a környékén lévő óvodákkal kiemelt kapcsolatot tart fenn. A kölcsönös érdeklődés révén lehetővé válik egymás munkájának, céljainak megismerése, megértése, az együttműködés kialakítása, bölcsődéseink óvodába történő átmenetének zökkenő mentesebbé tételének érdekében.

5. A bölcsődei nevelés, gondozás főbb helyzetei

A nevelés-gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése. A gondozás és a játék a bölcsődei élet egyformán fontos helyzetei, melyben lényeges a szabad aktivitás iránti igény és a kompetencia érzésének erősítése.

5.1. Gondozás

Elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése. Biztosítani kell a gyermeknek, hogy a gondozás közben megismerhesse önmagát és környezetét. Sikeres próbálkozásait a kisgyermeknevelő megerősíti, dicsérettel jutalmazza.

A bölcsődei gondozás-nevelés alapelveit figyelembe véve fontosnak tartjuk, hogy a gondozási műveletekre elegendő időt biztosítsunk, hiszen minden mozzanat megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A legjobban szervezett gondozási tevékenység is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt és biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel végzi. Kiemelt fontosságúnak tekintjük a gyermek és a kisgyermeknevelő közötti testi kontaktust és kommunikációt. A kisgyermeknevelő gyermeknek adott jelzései kihatnak az önellfogadásra és a személyiség egészséges alakulására. A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

Az alapvető higiénés szokások kialakítása mellett célunk, hogy ismerjék fel legalapvetőbb szükségleteiket és maguk is járuljanak hozzá kielégítésükhöz.

Az egészséges fejlődés elősegítése érdekében arra törekszünk, hogy biztosítsuk az egészséges táplálkozást, a pihenést, az egészség és a testi épség védelmét.

Gyermekeink tápláléka az életkoruknak megfelelő, gondosan, dietetikus segítségével összeállított, a gyermekélelmezési szempontok előtérbe helyezésével készül el.

5.2. Játék

A kisgyermek legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenységének tekintjük. Elősegíti a világ megismerését, a testi-, értelmi-, érzelmi- és szociális fejlődést. A kisgyermeknevelők a játék feltételeinek biztosításával (idő, hely, eszköz, hangulat), nevelői magatartásukkal segítik az elmélyült, nyugodt, tartalmas játéktevékenységet, az alkotás örömeinek átélését.

A játék során kialakult konfliktushelyzetekben csak a legszükségesebb esetekben avatkozunk bele. Törekednünk kell arra, hogy játék közben a gyermekeknek kielégüljön tudásvágyuk, mozgásigényük, társas kapcsolatok iránti szükségletük.

Az unatkozó, magányos gyermeket közvetett vagy közvetlen módszerekkel segítenünk kell az önmagára illetve társakra való rátalálásra.

A közös játék lehetőséget nyújt a szociális kompetenciák kialakítására, fejlődésére.

Mondóka, ének

A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott mondókák, dalok felkeltik a gyermek érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai érzékenységét. Kisgyermeknevelőink folyamatosan képzik magukat, új mondókákat, énekeket tanítanak egymásnak, gyerekeknek.

A személyes kapcsolatban, játékhelyzetben átélt mondókázás érzelmi biztonságot, élményt ad. Segítik az anyanyelv elsajátítását, a csoportban pedig barátságos, derűs légkört teremt.

Vers, mese

A vers és mese nagy hatással van a gyermek érzelmi-, értelmi- és szociális fejlődésére. A versnek a ritmusa, a mesének a tartalma hat a személyiségre. A verselés, mesélés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára az érzelmi biztonság egyben feltétel és eredmény is. A gyermek olyan ismeretekre tesz szert, amelynek megszerzésére más helyzetben nincs lehetősége. Fejlődik emberismerete, empátiája, szókincese.

Alkotó tevékenységek

A kisgyermeknevelő a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, az alkotókedv fenntartásával segíti az alkotó tevékenység iránti érdeklődést. Az öröm forrása maga a tevékenység, nem az eredmény. Az érzelmek feldolgozásának, az önkifejezésnek fontos színtere az alkotás.

Kreatív kollégák segítségével mindig új és új technikákat, eszközöket, lehetőségeket ismertetnek meg a gyermekekkel.

Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek a közös célok megvalósításához, az egymásról, környezet szépségéről való gondoskodáshoz és a környezettudatos neveléshez kapcsolódnak: kiskert gondozása, virág ültetése, locsolása, állatgondozás, termények megismerése, felhasználása. Fontos az önkéntesség, bármikor bekapcsolódhatnak, vagy kiléphetnek a tevékenységből. Ezek a tevékenységek fejlesztik az ízlést, az esztétikum iránti vágyat, az odafigyelést, a felelősségvállalást.

5.3. Mozgás

Csecsemő-és kisgyermekkorban a mozgásigény rendkívül nagy. Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a minél nagyobb mozgásteret. Rossz időben nagy segítségünkre van a nemrég kialakított tornaszobánk, ahol a gyermekek a kisgyermeknevelő felügyelete mellett kedvükre ugrálhatnak, mászhatnak, bújhatnak, hintázhatnak. A szabadban is sok lehetőséget biztosítunk a mozgáshoz, változatos mozgásfejlesztő játékokkal. A gyermeki energiát – az indulati feszültségek levezetése helyett – az elfogadható, célirányos fejlesztő tevékenységek elvégzésére irányítjuk.

A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, a jól kivitelezett mozgáselemek, a testrészek feletti uralom az ügyesség érzetét keltve pozitív hatást fejtenek ki a gyermekekben a saját testükhöz, amely segíti az önelfogadás képességének kialakulását.

A testrészek érintése, emelése, feszítése, ellazulása közben megtanulják a szándékos mozgások akarati irányítását, amely a figyelemkoncentráció és az akarati erőfeszítések kialakulását alapozzák meg.

5.4. Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött ismeretgyarapításnak a bölcsődében nincs helye. Ennél a korosztálynál a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- vagy információszerzési folyamat tanulás, amely tartós változást eredményez a viselkedésben, gondolkodásban.

A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységbe ágyazottan történik. Legfontosabb irányító a kíváncsiság, és az érdeklődés. A figyelem összpontosításán túl a probléma megoldó és kreatív gondolkodás fejlesztésére helyezük a hangsúlyt.

A beszéd a kisgyermekkorban tanulás nagyon fontos eleme. A gyermek anyanyelvi képességeinek fejlesztése és a szókincs bővítése az irodalom változatos eszközeivel történik: mondókázunk, mesélünk, bábozunk.

KIEMELT NEVELÉSI, GONDOZÁSI PROGRAMOK

A célok megvalósítása érdekében legfontosabb feladat a testi és érzelmi biztonság megteremtése, hogy a kisgyermek érdeklődéssel forduljon a környezete felé, kedve legyen ismerkedni az őt körülvevő világgal és tevékenykedni abban. Fontos feladatunknak tekintjük, hogy inger gazdag környezetet alakítsunk ki.

1. Alapellátás keretein belül

- a bölcsődés korú gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése
- testi – értelmi nevelés
- énkép, önismeret, önértékelés fejlesztése
- interperszonális kapcsolatok kialakítása
- érzelmi intelligencia megalapozása

1.1. Személyes kapcsolat a családokkal

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. A családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti partneri kapcsolat kialakítása elengedhetetlen a gyermek kiegyensúlyozott fejlődéséhez. A szülők és a bölcsőde folyamatosan tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről. Az együttműködés feltétele a kölcsönös bizalom, a hitelesség, az őszinteség, és egymás tiszteletben tartása.

A kapcsolattartás formái: beszélgetések, családlátogatás, üzenő füzet, szülői értekezlet, nyílt nap, hirdetőtábla, közösen szervezett programok.

Ahhoz, hogy a munkánk még eredményesebb legyen fontosnak tekintjük, hogy harmonikus kapcsolatot alakítsunk ki a szülőkkel. Ennek lényege, hogy a gyermek nevelésében, gondozásában összhang legyen a család és a bölcsőde között, és a felmerülő problémákat közösen oldjuk meg. A bölcsőde a családdal együttműködve közösen nevelje, formálja a gyermeket, hiszen így valósul meg a cél: a gyermek harmonikus, kiegyensúlyozott fejlődése.

Ennek érdekében az alábbi gyakorlat valósul meg:

- beiratkozás előtt többszöri látogatás a bölcsődében, ismerkedés a kisgyermeknevelőkkel és a környezettel

- családlátogatás minden családnál
- közös ünnepek: Télapóvárás, Farsang, Gyermeknap, Anyák napja
- szülőcsoportos beszélgetések az azonos csoportba járó gyermekek szüleinek
- szülői értekezlet évi 2 alkalommal
- rendszeres szóbeli és írásbeli tájékoztatás a gyermek fejlődéséről
- családi délután szervezése: jó alkalom arra, hogy a szülők is megismerjék egymást
- Érdekképviselői Fórum működtetése

Fokozatos beszoktatás

A beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. A szülő jelenléte biztonságot ad a gyermeknek, és megkönnyíti számára az alkalmazkodást. A fokozatos beszoktatás jelentősen mérsékli az alkalmazkodás során mutatkozó reakciókat: nyugtalanság, étkezési-, alvási zavarok, sírás, viselkedésbeli változások.

Intézményünkben a szülővel történő fokozatos beszoktatás a családdal való együttműködést helyezi előtérbe. Az anya/szülő vagy a beszoktatást végző más, a gyermek számára ismerős személy jelenléte biztonságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását.

Az első héten a személyi és tárgyi környezet megismerésére, a gyermek szükségleteinek a bölcsődében történő kielégítésére helyezük a hangsúlyt, melyet az anya végez. Így a gyermek az anyával együtt ismerkedik meg kisgyermeknevelőjével, az új tárgyakkal és szokásokkal. A kisgyermeknevelő a gyermek reakcióit figyelembe véve kb. 4-5 napon belül fokozatosan átveszi az anyától a gondozási tevékenységeket, de az anya még jelen van. Kb. a második héttől a gyermek fokozatosan egyre több időt tölt az anya nélkül a bölcsődében, míg a második hét végére már az egész napja a bölcsődei élet szerint zajlik.

Családlátogatás

A szülőkkel való kapcsolat kialakításának és fenntartásának egy másik formája a családlátogatás. A családlátogatás során, a gyermek a megszokott, biztonságot nyújtó környezetében találkozhat a számára még ismeretlen személlyel, a kisgyermeknevelővel, mely által a barátkozás, kapcsolatfelvétel könnyebbé válik. A szülő/k az otthoni környezetükben egy kellemesebb, oldottabb légkörben kaphatnak további, személyre szóló információkat a bölcsődei életről, mélyebben megismerhetik a kisgyermeknevelő személyét. A kisgyermeknevelő megismerheti a gyermeket a maga természetes közegében, megfigyelheti

viselkedését, reakcióit és információkat gyűjthet az egyéni bánásmód kialakításához, valamint a gyermek otthoni életéről.

Napi találkozások

Bölcsődénkben a személyes kapcsolattartás fontos részét képezik a napi találkozások. A reggeli átvételnél a kisgyermeknevelők érdeklődnek a gyermekekkel történt előző napi eseményekről, délután pedig az átadáskor tájékoztatják a szülőket az aznapi történésekről.

Nyitott játszóudvar

Azoknak a családoknak ajánljuk, akiknek gyermeke felvételt nyert intézményünkbe a következő nevelési évre. A nyári időszakban, a beszoktatás megkezdése előtt történő találkozás a családdal lehetőséget nyújt szülő, gyermek, kisgyermeknevelő számára az ismerkedésre, beszélgetésre.

Nyílt Gyermeknap

Javasoljuk azoknak a családoknak, akiknek gyermeke felvételt nyert a következő nevelési évtől intézményünkbe, de szívesen látjuk a már óvodába járó volt bölcsődés gyermekeinket és szüleiket, és természetesen az éppen járó gyermekek családjait is.

Faliújság

Minden nevelési egységben, a gyermeköltözők falán, faliújságokon tájékoztatjuk a szülőket a bölcsődénket érintő fontosabb információkkal és aktuális eseményekkel kapcsolatosan, melyek mindegyike szintén a kapcsolatépítés, fenntartás és segítségnyújtás jegyében zajlik. Itt kerül elhelyezésre a bölcsőde házirendje, a segítő szakemberek, valamint városi intézmények elérhetősége, a heti étlap, befizetések időpontja, a nevelési év rendje és minden egyéb aktuális információ, ami a gyermekek ellátását érinti és segíti az intézményben.

Honlap

A bölcsőde honlapja elérhetővé vált minden kisgyermekes család számára. Nem szabad elfeledkezni viszont arról, hogy a bölcsődébe járó gyermekek nagy része hátrányos helyzetű, így nem rendelkeznek számítógéppel, így internet hozzáférhetőséggel sem. Az ő tájékoztatásuk szóban, illetve a Faliújság segítségével valósul meg.

1.2. Élelmezés

Az egészséges táplálkozásra való fokozott odafigyelést indokolja, hogy a gyermekek a napi tápanyagszükségletük nagy részét a bölcsődében fogyasztják el. A hátrányos anyagi körülmények, illetve a szülők ismereteinek hiánya miatt a családok nagy része nem képes biztosítani a fejlődéshez szükséges élelmiszereket. Célunk, hogy a gyermekeken keresztül helyes példamutatással próbáljuk a szülők szemléletét is formálni az étkeztetés terén.

Ennek érdekében dietetikus irányítása mellett:

- új ízeket vezetünk be
- naponta tájékoztatjuk a szülőket a gyermekek étkezéséről: mi volt a napi menü, szívesen fogyasztotta-e el a gyermek, kért-e repetát
- szívesen fogadunk új ötleteket az étrenddel kapcsolatban, amit a dietetikusnak jelzünk

1.3. Környezettudatos nevelés

Csak az egészen kicsi korban elkezdett környezeti nevelés segíti a gyermeket abban, hogy a természet kincseire nyitottá váljon, érdeklődve forduljon az élővilág felé, meg tanulja a növényeket is élőlényként kezelni, és felelősséget tudjon vállalni egy másik életért, állatért.

Ebben a korban a legfontosabb a közvetlen tapasztalatszerzés. Ennek érdekében sétákat, kirándulásokat tervezünk, ahol a gyermekek rovarokat, bogarakat is megfoghatnak, hiszen az azoktól való utálkozás nem veleszületett, hanem a felnőttől tanult viselkedés.

Céljaink:

- a természetből adódó ismeretszerzés lehetőségeinek jobb kihasználása, tapasztalatszerzés. Ennek érdekében sokat tartózkodunk az udvaron, a virágos kertben és a veteményes kertben. Segítenek a növények gondozásában, megtapasztalják az állatok, bogarak viselkedését, megtanulják hangjukat, mozdulataikat utánózni.
- Szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása. Feladatunk ezzel kapcsolatban, hogy mind a gyermekekben, mind a szülőkből tudatosuljon környezetünk megóvása, ezért a nagyobb gyerekekkel közösen szedjük össze a szemetet a bölcsőde körül, illetve az udvaron, gyakran az éppen itt tartózkodó szülők segítségével. Egész évben gyűjtjük a műanyag kupakokat, amit a gyerekek nagy büszkeséggel hoznak nap, mint nap a kisgyermeknevelőknek. A befolyt összeget a bölcsőde megszerzésére, virágokra szeretnénk költeni.

- A helyi környezeti értékek megismerése, megóvása. Ennek érdekében a közvetlen környezetünkben lévő játszótérre és kiserdőbe látogatunk el, ahol a gyerekeknek a meglévő értékek megóvásáról beszélnek a kisgyermeknevelők, és a játszótéren levő játékok helyes használatára hívják fel a figyelmet. A kiserdőben tett látogatás alkalmával ismerkednek a növényekkel, meg tanulják, hogy nem szabad letörni az ágakat, törött ágakat „gyógyítanak” meg.
- A természetből a gyerekeket természetesen legjobban az állatok érdeklik, érdeklődve figyelik azokat. Általános tapasztalat, hogy a gyerekek durván bánnak az állatokkal, de az általunk nyújtott ismeretbővítés, illetve az állatokkal kapcsolatos közvetlen tapasztalatszerzés következtében sokkal finomabban bánnak a közelükben élő, illetve megjelenő élőlényekkel. Sokat segíti munkánkat Villám, a póniló is, aki rendszeresen, havonta 2 x meglátogatja a gyerekeket, és türelmesen tűri az ismerkedést, lovaglást a sok-sok kisgyermektől. Közben Anikó, Villám gondozója bővíti a gyermekek ismeretét a lovak gondozásával, etetésével kapcsolatban, miközben a lótól való félelmet is sikerül enyhíteni, megszüntetni.
- kisgyermeknevelők, szülők természetismeretének gyarapítása. Ennek érdekében kiselőadások, házi továbbképzések szervezése, látogatás a Természettudományi Múzeumban.
- támogató intézmények felkutatása

Céljaink megvalósítása érdekében az alábbi programokat tervezzük:

- természetes anyagok megismertetése a gyermekekkel: virágok, levelek préselése, ragasztása
- zöldségekkel, gyümölcsökkel való ismerkedés (szín, forma, íz, illat), zöltség- és gyümölcsnap minden hét kedden
- növények csíráztatása, gondozása a kiskertben
- virágpalánták ültetése Anyák napjára
- kavicsok, termények gyűjtögetése, megfigyelése
- madarak etetése, madáretető készítése közösen
- képeken szabadban látott állatok keresése, hangok utánzása, képeskönyv nézegetése közben mondókázás az állatokhoz kapcsolódva
- állatbábok segítségével állatok megismerése, hangutánzás

- a bölcsőde udvarán madarak, rovarok megfigyelése (mozgás, hang, külső tulajdonságok)
- rügyező, virágzó fák megfigyelése
- ősszel lombhullás megfigyelése, lehullott falevelek közös begyűjtése
- virágos- és veteményes kert gondozása tavasztól ősziig. Felnevelt virágok átadása az édesanyáknak
- időjárás megfigyelése (csapadék fajták megtapasztalása), dörgés, villámlás megfigyelése, félelem csökkentése, eloszlatása
- szelektív hulladékgyűjtés a szülők bevonásával évente 2x: papír, PET palack, alumínium dobozok. A Biokom Kft segítségével bölcsődénkben elhelyezésre került egy PET palack prés, melyet a gyerekek segítségével közösen használunk.

Várható eredmények az intézmény működésében:

- javul az intézmény megítélése. Ennek érdekében nyílt napot tartunk, plakátot készítünk, nyitott bölcsőde keretében a szülők látogatást tehetnek bármikor előre megbeszélt időpontban.
- kedvezőbb image kialakítása
- újrahasznosított termékek és elektronikus adathordozók használata
- környezettudatosabb dolgozók, szülők és gyermekek
- bevétel a hulladékgyűjtésből

A környezeti nevelést nehezítő tényezők:

- módszertani segédanyagok hiánya
- anyagi források hiánya
- szülők többségének érdektelensége
- társadalmi elismerés, illetve fenntartói támogatás hiánya

Várható fejlődési jellemzők a bölcsődéskor végére

- Sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel.
- Szívesen játszik társaival, már nem csak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi jól magát.
- Jól tájékozódik környezetében, kiismeri magát a napi eseményekben.

- Szokásokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára.
- Gazdag szóincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőttel és a társaival egyaránt.
- A gyermekek többsége szobatiszta.
- Játék során különböző szerepeket alakítanak ki, és utánzásos módon megjelenítik az emberek közötti viszonyokat.
- Jellemzően egocentrikus módon gondolkodnak.
- Cselekvésüket a legtöbb esetben az érzelmeik irányítják.
- Képesek az együttműködésre.
- Az azonos korúak társaságát elfogadják, megmutatkoznak a társas érintkezés csírái.

Környezettudatos nevelésünknek köszönhetően:

- Érdeklődve fordul az élővilág felé.
- Megtanulja a növényeket is élőlényként kezelni.
- Felelősségvállalás kezdeti formái megnyilvánulnak.
- Rovaroktól, bogaraktól nem idegenkedik.
- Felfigyelnek a természet szépségeire.
- Érdeklődnek az ismeretlen dolgok iránt.
- Vigyáznak környezetükre, aktívan részt vesznek a szépítésben.
- Kialakul bennük az együttérzés, a sajnálat, a csodálat, és a szeretet érzése.

KIEMELT FELADATOK

1. Gyermekvédelem

Gyermekvédelmi tevékenységünk célja, hogy segítséget nyújtsunk a családoknak gyermekük neveléséhez. Segítünk minden hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és/vagy veszélyeztetett gyermeket a problémát kiváltó ok/ok feltárására vonatkozóan: megfelelő információk gyűjtésével (családlátogatás, egyéni beszélgetés, megfigyelés), helyi sajátosságok, környezeti adottságok ismeretével, nevelési hiányosságok felmérésével, anyagi problémák (rossz lakáshelyzet, alacsony jövedelem stb.), egészségügyi gondok feltárásával

(betegség). A feltárt problémáknak megfelelően együttműködünk a családokkal, családsegítő- és gyermekjóléti szolgálattal és minden olyan intézménnyel, aki segítségére lehet a családnak, azon keresztül a gyermeknek.

2. Minőségbiztosítás

A bölcsődei nevelés, gondozás minőségének nevezzük a nevelő, gondozó munka azon jellemzőit és sajátosságait, amelyek biztosítják az elhelyezett gyermekek egészséges fejlődését, az életkori sajátosságoknak és egyéni igényeknek megfelelő bánásmódot, a gyermekközpontúságot a jól felszerelt intézményben:

- a bölcsődék működését szabályzó dokumentumokban foglaltaknak megfelelő munkavégzés (Alaprogram, az intézmény Szakmai Programja, A bölcsődei nevelés, gondozás minimumfeltételei és a szakmai munka részletes szempontjai, SZMSZ, belső szabályzatok, Módszertani levelek),
- az elvégzett munka rendszeres és igényes dokumentációja,
- a szülők elvárásainak megismerése, kompetenciájuk biztosítása, új együttműködési formák keresése,
- a dolgozók érdekelté tétele a minőségi munkavégzésben,
- értékelési, jutalmazási rendszer kidolgozása.

3. Képzés

A színvonalas gondozónői munka függvénye az alapos szakmai tudás és felkészültség. A szervezetfejlesztés elvei:

- a nevelők személyes fejlődésének biztosítása
- segítő légkör
- bátorítás a kibontakozásra
- világos, egyértelmű célok és feladatok megfogalmazása
- részvétel a döntések meghozatalában, jogok és felelősség összehangolása
- szabadság a munka elvégzésének módjában
- törekvés a dolgozók külső elismertetésére

Önképzés

A szakmája iránt elhivatott munkatárstól elvárjuk, hogy rendszeresen képezze magát. Ehhez az alábbi segítséget nyújtjuk:

- könyvtár használatának lehetősége a Módszertani Bölcsődében
- internet használatának lehetősége
- szakmai folyóiratok, módszertani kiadványok vásárlása
- főiskolai képzésben résztvevő vezető tudásának, tananyagainak átadása

Továbbképzés

Minden évben továbbképzési terv készül az akkreditált továbbképzéseken való részvételről. A bölcsődei csoportban dolgozó kisgyermeknevelők részére biztosítjuk a miniszteri utasításban előírt kreditpontok megszerzésének lehetőségét.

A bölcsődevezető a PTE Illyés Gyula Kar csecsemő-és kisgyermeknevelő Ba szakára jár, amit 2013.-ban fejez be.

Tapasztalatcsere és a módszertani továbbfejlődés érdekében folyamatos kapcsolatban állunk a Kisgyermek Szociális Intézmények összes bölcsődéjével, illetve a Dél-Dunántúli Regionális Módszertani Bölcsődével.

AZ IGÉNYBE VEVŐK ÉS A SZEMÉLYES GONDOSKODÁST VÉGZŐ SZEMÉLYEK JOGAINAK VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

Az **1993. évi III. tv. 94/E** pontja fogalmazza meg a **szociális intézményben az ellátottak jogait**, abból a megfontolásból, hogy törvényi szinten összerendezetten szerepeljenek azok az **alapvető emberi, alkotmányos és speciális jogok**, amelyek minden szociális szolgáltatást igénybevevőt megilletnek.

Az ellátottak jogaira vonatkozó szabályok közül a legfontosabbak, amelyek a gyermekekre vonatkoznak:

- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény az általa biztosított szolgáltatást olyan módon végzi, hogy figyelemmel legyen az ellátást igénybevevőket megillető alkotmányos jogok maradéktalan és teljes körű tiszteletben tartására, különös figyelemmel
  - a) az élethez, emberi méltósághoz,
  - b) a testi épséghez,

c) a testi-lelki egészséghez való jogra.

- Az ellátást igénybevevőt megilleti személyes adatainak védelme, valamint a magánéletével kapcsolatos titokvédelem. Az igénybevételi eljárás során különös figyelmet kell fordítani arra, hogy az ellátást igénylő adataihoz csak az arra jogosult személyek férjenek hozzá. Az intézményvezető köteles biztosítani továbbá, hogy az intézményi elhelyezés során az ellátott egészségi állapotával, személyes körülményeivel, jövedelmi viszonyaival kapcsolatos információkról más ellátást igénybevevő, valamint arra illetéktelen személy ne szerezhesen tudomást, különös figyelemmel az ellátást igénybevevő szociális rászorultságának tényére.
- Az gyermekjogi képviselő a személyes gondoskodást nyújtó alap- és szakosított ellátást biztosító intézményi elhelyezést igénybevevő, illetve szülei részére nyújt segítséget jogai gyakorlásában. Gyermekjogi képviselő, nevét és elérhetőségét az intézmény vezetője jól látható helyre kifüggeszti.
- Az intézmény az ellátottak, ill. hozzátartozóik érdekvédelmének, panaszjoguk gyakorlásának céljából Érdekképviselői Fórumot működtet. Részletes szabályait a Érdekképviselői Fórum működési szabályzata tartalmazza. Az Érdekképviselői Fórum tagjainak nevét és elérhetőségét az intézmény vezetője jól látható helyre kifüggeszti.

Érdekképviselői Fórum Működési Szabályzata

I. Törvényi szabályozás

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény rendelkezései alapján.

Az Önkormányzat által fenntartott Intézményben a fenntartó meghatározza az Érdekképviselői Fórum megalakításának és működésének szabályait.

II. A Fórum célja:

Az intézménnyel jogviszonyban állók és ellátásra jogosultak érdekeinek védelme.

III. A Fórum szavazati jogú választott tagjai:

a.) az Intézmény fenntartója részéről:	1 fő
b.) a bölcsőde dolgozói közül	2 fő

c.) a bölcsődében ellátásban részesülő gyermekek szülei vagy törvényes képviselői közül

3 fő

A c.) pontban meghatározott személyek száma nem lehet kevesebb az a.) és a b.) pont szerinti személyek összlétszámánál.

Az Érdekképviselői Fórum megválasztott tagjainak névsorát és elérhetőségét a Házirend mellékleteként jól látható helyre kell helyezni.

IV. A Fórum feladata:

1. A gyermekek szülője vagy más törvényes képviselője panasszal élhet az intézmény vezetője vagy az Érdekképviselői Fórum felé

- az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében
- a gyermeki jogok sérelme
- az intézmény dolgozóinak kötelezettség szegése esetén

2. A Fórum megvizsgálja az elé terjesztett panaszokat, a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt.

3. További intézkedéseket kezdeményezhet a Fenntartónál, az intézmény ellenőrzését ellátó Megyei Gyámhivatalnál.

V. A Fórum jogai:

1. Véleményt nyilváníthat az Intézmény vezetőjénél a gyermeket, felnőttet érintő ügyekben.
2. Javaslatot tehet az Intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatásokról.
3. Egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

VI. A Fórum működése:

- Az Érdekképviselői Fórum szükség szerint ülészik.
- A Fórum összehívásáról a bölcsőde vezetője, a beérkezett panaszokkal kapcsolatosan az Érdekképviselői Fórum tagjai intézkednek.
- A Fórum akkor határozatképes, ha szavazati joggal rendelkezők több, mint fele jelen van.
- A találkozón jegyzőkönyv és jelenléti ív készül.
- A bölcsőde vezetője és az Érdekképviselői Fórum 15 napon belül értesítést küld a vizsgálat eredményéről a panaszosnak.

- Amennyiben a szülő a kivizsgálással nincs megelégedve, akkor panasszal élhet a bölcsőde Fenntartójánál, vagy a szakmai felügyeletet ellátó Megyei Gyámhivatalnál.

VII. A Fórum tagsági viszonya:

A tagok választott képviselői a Fórumnak.

A tagsági viszony megszűnik:

- a tag lemondásával
- szülő esetében, amikor a gyermek elkerül az intézményből
- az intézmény dolgozója esetén ha a bölcsődében megszűnik a munkajogviszonya.

A megürült tagsági helyre új tag választása szükséges.

- A bölcsődei ellátás kérelmezésekor annak feltételeiről a gyermek törvényes képviselőjét minden esetben tájékoztatni kell.
- A szülőknek joguk van az intézmény működésével, gazdálkodásával kapcsolatos legfontosabb adatok megismeréséhez.

A szolgáltatást végzők jogai

- Az intézménnyel közalkalmazotti és egyéb (vállalkozói) jogviszonyban álló személyek részére a munkáltató a munkavégzés során biztosítja:
  - a munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést
  - emberi méltóságuk és személyiségi jogaik tiszteletben tartását
  - munkájuk elismerését
  - a biztonságos munkakörülményeket.
- A dolgozók magánéletének védelme a személyes adataik kezelésében mérvadó.
- A család, és a házasság intézményének védelme az alkalmazotti közösség munkaszervezése során figyelembe veendő tényező.
- Különös védelem illeti meg a várandós anyát, a kisgyermeket nevelő anyát a munkahelyen.
- A dolgozók érdekeinek figyelembevétele nem befolyásolhatja hátrányosan a bölcsődei ellátásban részesülő kisgyermek érdekeit.
- Az intézményben nem állhat alkalmazásban olyan személy, akivel szemben a Gyermkek védelméről, és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény kizáró tényezője áll fenn.

Az intézmény vezetője gondoskodik az intézményen belül az emberi és állampolgári jogok érvényesüléséről, az egyén autonómiáját elfogadó, integrációját minden eszközzel segítő, humanizált környezet kialakításáról és működtetéséről.

DOKUMENTÁCIÓ

A bölcsődénk a gyermekek fejlődéséről és a csoportok működéséről tájékozódás céljából, az egyes módszertani javaslatokban megfogalmazottak alapján dokumentációt vezet. A dokumentáció vezetése, az abban szereplő információk felhasználása a magas színvonalú nevelés, gondozás biztosításának, a gyermekek fejlődésének elősegítése érdekében történik és nem a gyermekek minősítését szolgálja. A dokumentáció vezetésénél fontos szempontnak tartjuk: a tárgyyszerűséget, a hitelességet, az árnyaltságot, a rendszerességet ill. a folyamatosságot.

A dokumentáció vezetéséhez felvételkor kérjük a szülők hozzájárulását, és tájékoztatjuk őket, hogy kérésükre bármikor betekintést nyerhetnek gyermekük fejlődésének írásban rögzített menetébe. A dokumentáció vezetésénél és őrzésénél a személyiségi jogokat figyelembe vesszük, a dokumentumokat elzárt helyen tartjuk.

Csoportos dokumentációk: csoportnapló – mely tartalmazza: a létszámot és a napi, heti feljegyzéseket.

Egyéni dokumentációk: törzslap, fejlődési lap, percentilis tábla, tájékoztató füzet.

ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

A bölcsődében több rétegű ellenőrzési feladatokat kell végezni. A nevelési, gondozási program csak a pedagógiai munkáról szól, ezért itt csak a program beválásának és a bölcsőde pedagógiai munkájának ellenőrzését kell rögzíteni. A pedagógiai munka felelős vezetője a bölcsődevezető, ezért az ellenőrzés is alapvetően az ő feladata. Az ellenőrzésbe bevonhatja a bölcsőde pedagógusait.

A programot a nevelőtestület 5 évre tervezi. Minden nevelési év végén átfogó értékelést tervezünk. Az értékelést a szülők és a nevelőtestület véleménye alapján végezzük.

A programhoz szorosan kapcsolódik:

- a bölcsőde éves munkaterve,
- a csoportdokumentumok (csoportnapló, napirend)
- a gyermekek fejlődéséről készült feljegyzések.

A bölcsőde munkatervét évente, a csoportdokumentumokat és a gyermekek fejlődéséről készült feljegyzéseket félévente kell ellenőrizni.

Az ellenőrzés kiterjed:

- a dokumentumok ellenőrzésére,
- a gyakorlati munka ellenőrzésére.

A pedagógiai gyakorlati munka ellenőrzése során értékelni kell a kisgyermeknevelő gyakorlati munkájának színvonalát. A gondozónők gyakorlati munkájának ellenőrzése során fő irányelv a kisgyermeknevelő pedagógiai önállóságának elfogadása. Az ellenőrzés kiterjed arra is, hogy a csoportban dolgozó két kisgyermeknevelő mennyire beszél meg és értékeli egymás közt a csoport és az egyes gyermekek fejlődését. A bölcsődei munka értékelése az egész bölcsődére vonatkoztatva nevelési értekezletek keretében történik. A nevelői értekezlet az értékelésen kívül lehetőséget, ösztönzést kell, hogy adjon a megújulásra, továbbképzésekre, a program magasabb szintű végrehajtására.

MELLÉKLETEK

Megállapodás
szociális szolgáltatás igénybevételéről

amely létrejött egyrészről:

Pécs Megyei Jogú Város Kisgyermek Szociális Intézmények Igazgatósága

Székhelye: 7622 Pécs, Vargha D. u. 2.

Képviselője: Dorsics Orsolya Igazgató,

Adószáma: 16627532-2-02;

(a továbbiakban Intézmény), valamint

a gyermek neve, szül. adatok: _____

TAJ száma: _____ kiskorú **képviselétében eljáró**

szülő, gondviselő neve: _____, adóazonosító: _____

lakcíme: _____ tel: _____

törvényes képviselő (a továbbiakban igénybevevő) **a között intézményi elhelyezés biztosítása tárgyában az alábbiak szerint:**

1. Az intézmény az igénybevevő jelen előterjesztett kérelme és csatolt igazolásai alapján – biztosítja fent nevezett kiskorú intézményi felvételét.
2. A szolgáltatás típusa: bölcsődei ellátás, amelynek
helye: _____ Bölcsőde.
3. A bölcsődei ellátás kezdete: _____ év, _____-hó _____ nap, az ellátás határozott időtartamra szól, előre láthatólag _____ év, _____ hó, _____ napig tart.
4. A bölcsőde a gyermek, kiskorú számára az alábbi szolgáltatásokat nyújtja: bölcsődei nevelés-gondozás, étkeztetés, egyéb: _____.
5. Az Igénybevevő a bölcsődei szolgáltatásért személyi térítési díjat köteles fizetni, mely két részből áll, egyrészt:
  - 5.1. **Étkezési díjból**, amelynek összege: 330 Ft/nap+27% ÁFA=419,1 Ft/nap,
(másrészt:)
  - 5.2. **Gondozási díjból**, amelynek összege: 250 Ft/nap.
  - 5.3. Fentiek alapján az Igénybevevő által fizetendő személyi térítési díj napi összege: (5.1.+5.2.együtt) **669,1 Ft fő/ nap.**
6. A személyi térítési díj havi összege igénybe vevőnként nem haladhatja meg a család egy főre jutó havi nettó jövedelmének 25%-át. A jövedelmi viszonyok változásait igénybevevő köteles 15 napon belül a gondozás helye szerint illetékes bölcsőde vezetőjének írásban bejelenteni. A bejelentéshez csatolni kell az új személyi térítési díj megállapításának alapjául szolgáló jövedelmi/kereseti igazolásokat.

7. Az igénybevevő vállalja, hogy a személyi térítési díj havi összegét a tárgyhónapban az Intézmény által meghatározott időpontban előre befizeti az intézményi/bölcsődei házirendben írt módon. Az Igénybevevő a gyermeke távollétének bejelentését követő második naptól díjvisszatérítésre jogosult, de kizárólag az étkezési díj esetében. Az Igénybevevő tudomásul veszi, hogy a gondozási díjat a bölcsőde minden nyitvatartási napjára meg kell fizetnie. Az Igénybevevő tudomásul veszi, hogy a személyi térítési díj havi összege a mindenkor hatályban lévő közgyűlési rendeletnek megfelelően évente egy alkalommal módosulhat.
8. Igénybevevő elfogadja továbbá azon tényt is, hogy a 3. pontban meghatározott időtartam lejártával, ill. az alábbi törvényi feltételek megvalósulása esetén a bölcsődei szolgáltatás megszűnik.
  - a. A bölcsődei nevelési év végén (augusztus 31.), ha a gyermek a harmadik életévét május 31-ig betöltötte,
  - b. ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig.
  - c. meg kell szüntetni annak a gyermeknek az ellátását, aki a bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható, illetőleg magatartászavara veszélyezteti a többi gyermek fejlődését.
9. A megállapodást kötő felek egyetértenek abban, hogy jelen megállapodásban nem szabályozott kérdésekben a tárgykört érintő hatályban lévő törvények és azok végrehajtási rendeletei, ill. az intézmény által kiadott házirend szabályai az irányadók.
10. A bölcsődei szolgáltatást igénybevevő szülő/gondviselő úgy nyilatkozik, hogy jelen megállapodás átvételekor a bölcsőde Házirendjében írtakat is megismerte és tudomásul vette.

Szerződő felek a megállapodásban írtakat átolvasták, tartalmát megértették, és úgy írják alá, hogy az megfelel kölcsönös és egybehangzó akaratuknak.

Pécs, 2012.

.....
Kisgyermek Szociális Intézmények
Igazgatósága igazgatója

.....
szülő/gondviselő,
törvényes képviselő

Intézményi szolgáltatás iránti kérelem

APA /nevelőszülő/ neve: .....

Szül. hely, idő: ..... Foglalkozása: .....

Munkahely: .....

1. Munkaviszonyban áll: .....-tól

2. GYES mellett ..... órában dolgozik: .....-tól

3. Felsőoktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója: .....-tól

4. Egyéb: .....

ANYA /nevelőszülő/ neve: .....

Szül. hely, idő: ..... Foglalkozása: .....

Munkahely: .....

1. Munkaviszonyban áll: .....-tól

2. GYES mellett ..... órában dolgozik: .....-tól

3. Felsőoktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója: .....-tól

4. Egyéb: .....

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az általam közölt adatok a valóságnak megfelelnek.

Pécs, 2012.

Aláírás: .....

Bölcsődevezető információja: Javaslom a gyermek felvételét. ..... Dátum: ..... Ph. .... aláírás	Felvehető: ..... Megjegyzés: .... Dátum: ..... Ph. .... Dorsics Orsolya igazgató
---	--

Nyilatkozat

Alulírott ..... nyilatkozom, hogy az 1997. évi XXXI. törvény 33.§-a (2) bekezdése értelmében a bölcsődei ellátás tartalmáról, feltételeiről, az intézmény által rólam és a gyermekemről vezetett nyilvántartásokról, az intézmény házirendjéről, panaszjogom gyakorlásának módjáról, a szülői érdekképviseleti fórumról a tájékoztatást megkaptam.

Mint gyermekem törvényes képviselője tudomásul veszem, hogy az 1997. évi XXXI. törvény 33.§. (3) bekezdés b) és c) pontja értelmében a gyermekvédelmi törvény alapján vezetett nyilvántartásokhoz adatot szolgáltatni, valamint a jogosultsági feltételekben és a természetes személyazonosító adatokban történő változásokról az intézmény vezetőjét értesíteni kötelességem.

A nyilatkozat mellékletét képezi: 1 db házirend.

Hozzájárulok és engedélyezem, hogy gyermekemről az intézményben készített fotókat és videofelvételeket a bölcsőde szakmai anyagaiban (Szakmai Program, tájékoztató, faliújság, szakmai előadások, konferenciákon, honlapon, kiadványokon, szakmai filmekben, stb.) felhasználhassa, és nyilvánosságra hozhassa.

Pécs, 2012.

.....
szülő aláírás